

Remissyttrande

Till: Regeringskansliet (LI-dep)
Från: Transportföretagen
Datum: 2025-05-12
Angående: SOU 2024:97 (dnr. LI2025/00051)

Remissvar över betänkandet *SOU 2024:97 – Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet*

Transportföretagen har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet (SOU 2024:97)* och vill härmed framföra följande synpunkter.

Inledning och allmän bedömning

Transportföretagen ställer sig generellt positiva till utredningens analys, inriktning och föreslagna åtgärder. En effektiv elektrifiering av hela transportsektorn är en grundläggande förutsättning för att uppnå Sveriges klimatmål, stärka näringslivets konkurrenskraft och främja samhällsekonomisk effektivitet. Vi välkomnar att utredningen tagit ett brett grepp om elektrifieringsfrågan och föreslår en rad konkreta reformer.

Nedan lämnar Transportföretagen synpunkter på ett antal konkreta förslag i utredningen. Remissvaret avslutas med en allmän kommentar.

1. Förslaget om ändring i trafikförordningen (1998:1276) – kan öka efterfrågan på elektrifierade vägtransporter

Transportföretagen **tillstyrker** förslaget.

Utredningens förslag (kap. 6) att ge kommuner möjlighet att medge undantag från lokala trafikförbud för tunga lastbilar som saknar förbränningsmotor (och drivs med el eller vätgas) i bullerkänsliga områden är väl avvägt och har Transportföretagens fulla stöd.

Detta skapar förbättrade förutsättningar för effektivare godstransporter i urbana miljöer, förbättrad nyttjandegrad av fordon, snabbare avkastning på investeringar i elfordon och därmed ökade incitament för elektrifiering. Det bidrar också till minskad trängsel, bättre luftkvalitet och tystare stadsmiljöer.

Vi instämmer i att denna möjlighet bör regleras i trafikförordningen och att det finns ett behov av en vidare översyn av bestämmelser kring trängsel och utsläpp i urban miljö, med beaktande av elektrifieringens potential.

2. Förslaget om ändringar i IKN-förordningen möjliggör energihubbar för transportsektorn

Transportföretagen **tillstyrker** utredningens förslag (kap. 11) att förbättra möjligheten att uppföra och drifva icke koncessionspliktiga nät (IKN-nät) i syfte att underlätta etablering av energihubbar. Transportföretagen anser dock att förslaget behöver **kompletteras**.

Att transportföretag själva ges förutsättningar att i snabbare processer uppföra egna energisystem med exempelvis batterilagring och solceller – utan onödig administration och krav på nätkoncession – är en viktig förutsättning för ett påskyndande av transportsektorns elektrifiering.

Transportföretagen bedömer att utredningens förslag ger god flexibilitet, är teknikneutrala och främjar både innovation och lokal resiliens i elsystemet.

Transportföretagen vill också understryka vikten av att Energimarknadsinspektionen ges ett tydligt mandat och tillräckliga resurser för att hantera dispensprövningar inom rimliga tidsramar.

2.1 Särskilda avvägningar för flygplatser och hamnar

Utredningen har i kapitel 11.1.2 särskilt identifierat att hamnar och flygplatser kan spela en viktig roll som energihubbar i framtidens energisystem. Transportföretagen delar utredningens bedömning och förslagen om att hamnar och flygplatser ska kunna anslutas till både interna och externa elnät (s. 28).

För att *flygplatser* ska kunna bli solelproducenter i stor skala krävs att det sker inom ramen för flygsäkerhetsreglerna och att tillståndprocesserna ses över. Transportföretagens uppfattning efter att ha diskuterat med flygplatser i Sverige och undersökt situationen för flygplatser i andra europeiska länder är att Sverige halkat efter när det gäller storskalig installation av solpaneler på flygplatser.

Transportföretagen föreslår därför att regeringen ger ett kombinerat uppdrag till Energimyndigheten och Transportstyrelsen att klargöra förutsättningarna för med syfte att snabba på hamnarnas och flygplatsernas elektrifieringsresa.

Vad gäller *hamnar* delar Transportföretagen uppfattningen att hamnar har potential att fungera som strategiska energihubbar och välkomnar särskilt förslagen om att underlätta etablering av interna elnät och möjliggöra undantag från kravet på nätkoncession. Dessa åtgärder är avgörande för att skapa förutsättningar för elektrifiering av fartyg, fordon och arbetsmaskiner inom hamnområdena.

Samtidigt vill vi understryka de betydande utmaningar som elektrifieringen för med sig. Många hamnar saknar idag tillräcklig elnätscapacitet för att möta framtidens effektbehov, särskilt i samband med utbyggnad av landströmsanläggningar och laddinfrastruktur. Långa ledtider för nätanslutning riskerar att försena investeringar och därmed omställningen. För att hantera detta krävs att planering och tillståndprocesser effektiviseras, men också att elnätsutbyggnaden samordnas bättre med de nationella målen för elektrifiering av sjöfarten och hamnverksamheten.

Vidare vill Transportföretagen framhålla behovet av riktade finansieringslösningar. Hamnar verkar på kommersiella villkor och saknar tillgång till den statliga investeringsfinansiering som ofta finns inom annan transportinfrastruktur. För att utbyggnaden av ladd- och elinfrastruktur ska kunna ske i takt med omställningen krävs långsiktiga och tillgängliga stödmodeller, till exempel genom utveckling av befintliga program som Klimatklivet.

Slutligen vill vi betona vikten av att det regulatoriska ramverket anpassas för att underlätta en rollförflyttning för hamnar – från energianvändare till aktiva aktörer i energisystemet. Här spelar de föreslagna justeringarna i IKN-förordningen och möjligheten till dispenser en nyckelroll.

3. Kapacitetskartor behövs för den lokala nivån men tillgängliggörandet bör ske samlat

Transportföretagen **tillstyrker delvis** förslaget att elnätsföretag ska tillhandahålla kapacitetskartor (kap. 12), men anser att **ansvaret för tillgängliggörande bör ses över**. Att varje lokalnätoperatör på egen hand ska utveckla och tillgängliggöra kapacitetskartor riskerar att skapa en fragmenterad informationsmiljö.

För de transportföretag – särskilt åkerier – som planerar investeringar i laddinfrastruktur är det ofta svårt att i förväg veta vilket nätföretag som är relevant kontaktpunkt. Att då behöva söka information hos ett stort antal lokala aktörer riskerar att skapa onödigt osäkerhet, fördröjningar och kostnader. Eftersom Energimarknadsinspektionen ändå ges befogenhet att närmare fastställa informationskraven på de kapacitetskartor som ska tas fram förefaller det lämpligt att myndigheten även samlar kartorna i en nationell databas.

Transportföretagen anser därför att Energimarknadsinspektionen bör ges i uppdrag att:

- samla in kapacitetskartor från samtliga nätföretag,
- säkerställa att dessa redovisas på ett enhetligt, lättillgängligt och digitalt sätt,
- tillhandahålla en gemensam nationell ingång till informationen.

En sådan centraliserad lösning skulle bidra till högre transparens, bättre planeringsförutsättningar för laddinfrastruktur och en snabbare omställning inom vägtransporter.

4. Behov av helhetsperspektiv och samordning

Transportföretagen delar utredningens bedömning i kapitel 13 att elektrifieringen av transportsektorn kräver samlad styrning, samverkan och långsiktighet i planeringen – särskilt för att hantera effekt- och markfrågor kopplat till tunga vägtransporter men även för att snabba på utvecklingen inom sjö- och luftfart.

Vi ser därför positivt på förslaget att regeringen bör utreda behovet av nationell styrning, samt att frågan om markåtkomst för laddinfrastruktur bör ges högre prioritet. Det är särskilt angeläget att planeringsprocesser samordnas mellan myndigheter, kommuner, regioner och näringsliv.

Transportföretagen vill även understryka att ett stort antal förslag redan tagits fram genom de senaste årens utrednings- och analysarbete på elektrifieringsområdet. Vi bedömer att regeringen redan i dagsläget har goda förutsättningar för att genomföra en ambitiös politik för en betydligt snabbare elektrifiering av transportsektorn och efterlyser ett samlat grepp på frågorna inom berörda energi-, transport-, infrastruktur- och klimatenheter i Regeringskansliet.

Avslutande synpunkter

SOU 2924:97 visar på ett föredömligt sätt att elektrifieringen inte är en isolerad teknikfråga, utan berör såväl samhällsplanering, markanvändning, energisystem, kompetensförsörjning och regulatoriska hinder.

Transportföretagen tillstyrker därmed i huvudsak utredningens förslag, med särskilt stöd för ändringarna i trafikförordningen, förslaget om kapacitetskartor samt IKN-förordningen. Vi vill även betona vikten av att de föreslagna åtgärderna implementeras skyndsamt och med bibehållen samverkan med berörda branschaktörer.

Transportföretagen står självklart till förfogande för fortsatt dialog och samverkan kring elektrifieringens genomförande inom transportsektorn.

Med vänlig hälsning,
Transportföretagen

Tina Thorsell
Samhällspolitisk chef

Love Hansson
Näringspolitisk expert